

Ecclesiae nondum instituto certe non poterant esse subjecti.

130. *Ad 2.* Beroeenses Scripturarum criterio utebantur, ut de veritate Christianismi in veteri Testamento praenuntiati et praefigurati judicarent.

QUAESTIO III^a

Utrum, in praesenti statu, institutio magisterii infallibilis fuerit bono Ecclesiae necessaria?

131. *Resp.* Videri potest quod non.

Etenim, 1° Synagoga floruit sine subsidio magisterii infallibilis, ergo absque eo Ecclesia pariter florere potest.

2° Praeterea, etiam in systemate catholico, definitiones Ecclesiae uniuscujusque iudicio privato apprehendi et explicari debent, nec id praepjudicat unitati et integritati fidei. Ergo nec iisdem praepjudicat, si verba Scripturae, ut volunt Protestantes, interpretationem ab uniuscujusque sensu privato accipiant. Ex utraque parte viget ejusdem iudicis auctoritas, solum objectum diversum est.

3° Praeterea, accipere sensum Scripturae ex sensu Ecclesiae, est verbum divinum per verbum humanum quasi per canalem haurire; quod nec licet nec expedit.

4° Praeterea, posito Ecclesiae magisterio infallibili, jam Christiani a lectione et studio Scripturarum avertentur; dum in Protestantium sententia, efficacius et salubrius fideles huic lectioni et studio se dedent.

132. *Sed contra dico 1° : Auctoritas infallibiliter docens moraliter videtur necessaria ad unitatem et integritatem fidei.*

Prob. Revelatio christiana efformat systema religiosum completum, multa continens dogmata sublimia et rationi impervia, multaque praecepta eximiae perfectionis et cupiditatibus adversa; insuper haec revelatio dirigitur ad omnes omnium locorum et temporum homines. Jam vero, si attendamus ad humani intellectus activitatem, ad indiscretam rationis curiositatem, ad indocilem superbiam, ad novitatum amorem multis ingenitum, necnon naturae lapsae infirmitates, passiones ac praepjudicia, fieri nequit ut, circa praedictam revelationem tantopere completam et diffusam, non oriantur innumera dubia, difficiles controversiae, et ut adversus eam non insurgant haereticorum et incredulorum cavillationes, et subtilitates; quae omnia fidei christianae unitatem et integritatem in maximum adducunt periculum. Huic autem periculo moraliter non potest obviari, nisi praesto et jugiter adsit auctoritas ad infallibiliter docendum divinitus instituta.

Et haec ratio eo magis urget, quo magis receditur a temporibus apostolicis. Etenim, apud Ecclesiam primaevam, et crebriora erant miracula, et fideles pauciores, et fides vividior, et ardentior charitas, et haereses ac schismata rariora. Labentibus autem annis, facti sunt fideles numerosiores, loco, lingua, ingenio, moribus magis ab invicem discreti, minus in fide et charitate radicati; errores, haereses, schismata evaserunt frequentiora et periculosiora, persecutionesque crudeliores. Ergo magis ac magis crevit necessitas magisterii infallibilis.

133. *Dico 2° : Scriptura sacra privato sensu intellecta non potest esse fidei regula proxima, ut volunt Protestantes.*

Nam ut Christiani fidem suam ex Scripturis, seclusa auctoritate infallibili docente, hauriant, plura sunt necessaria quae probantur impossibilia.

Necessarium est : 1° ut extra viam auctoritatis, unusquisque certo sciat quinam sint Libri inspirati, ne uno quidem excepto, cum in singulis hisce libris reperiri possit aliqua veritas scitu necessaria. Atqui illud est impossibile. Etenim, Scriptura ipsa catalogum Librorum inspiratorum non continet, et inspiratio est factum quod sensu aut gustu individuo legentis non innotescit. Ergo ad testimonium recurrendum est. Sed vetera testimonia circa Libros inspiratos non concordant; unde, seclusa auctoritate Ecclesiae infallibiliter docentis, non habetur certus librorum inspiratorum canon.

Necessarium est 2° ut fideles omnes Scripturam sacram prae manibus habeant. Porro hoc majori hominum numero impossibile fuit ante artis typographicae inventionem; et hodie est innumeris imperivium, sive ob egestatem, sive quia in dissitis regionibus aut apud gentes barbaras degunt.

Necessarium est 3° ut Biblia integre et fideliter vertatur in omnes populorum linguas et omnia idiomata, quia plerique non nisi in sua vernacula lingua eam legere possunt. At hujusmodi translatio integra et fidelis tantae est difficultatis, ut merito pro moraliter impossibili habeatur, et de facto nunquam peracta fuerit. Ergo, si credas Protestantibus, ingens hominum numerus, sine sua culpa, nondum potuerunt regulam fidei necessariam adhibere: quid autem divinam Providentiam magis dedeceat!

Necessarium est 4° ut singuli Christiani libros sic

translatos legere queant et perscrutari. Excluduntur ergo caeci, infirmi, aegrotantes, nescientes legere, necnon qui variis hujus vitae negotiis nimium detinentur.

Necessarium est 5° ut legentes Scripturam, sufficienter illius intelligentiam adipiscantur, qua sibi symbolum credendorum efforment. Porro huic conditioni invincibiliter obstat Scripturae obscuritas, quae et auctoritate, et experientia, et ratione probatur.

1° *Auctoritate*. Ipse S. Petrus de B. Pauli epistolis ait: *In quibus sunt quaedam difficilia intellectu, quae indocti et instabiles depravant, sicut et caeteras Scripturas, ad suam ipsorum perniciem.* (II Ep., III, 16). Idem Patres asserunt. Sic Origenes (Cont. Cels. I., VII, n. 11): « Scripturae, in multis « locis, revera obscurae sunt. » S. Amb. (Ep. 2): « Mare est Scriptura habens in se sensus profundos, « altitudines propheticorum aenigmatum. » Si talis sit Scriptura pro tantis ingeniis, quid erit pro vulgaribus? Sed audiatur Lutherus ipse (Praef. in Psalm. in Symposiacis, c. I, fol. 2, 3, 6): « Scio impudentis- « simae esse temeritatis, eum qui audet profiteri « unum Scripturae locum a se in omnibus intellectum... « In Scripturis vix scimus a, b, c, et adhuc non recte... « Dei verbum est inscrutabile... Unicum Scripturae... « verbum perscrutari et e profundo eruere omnino « impossibile est. Nego eruditos et theologos id posse. »

2° *Experientia*; videlicet: 1° tot ingentibus et laboriosissimis doctorum commentariis; 2° tot variis ac contrariis Protestantium, circa textus maximi momenti, interpretationibus; quae pro solis verbis, *hoc est corpus meum*, plus quam ducentae nume-

rantur; 3° tot insuper variis haeticorum sectis, quarum singulae Scripturam sacram in sui patrocini-um invocant.

3° *Ratione*. Difficultas interpretandi Scripturam alia est subjectiva, alia objectiva. Prior ex dispositionibus legentis oritur, nimirum : vel ex indole personae; vel ex vitio intellectus, propter naturalem tarditatem animi, aut inopiam institutionis, aut praejudicia inducentia ad textus, juxta sententias alte menti defixas, explicandos. Posterior provenit, tum ex rebus quae tractantur in Biblia, tum ex modo eas tractandi. — a) ex rebus quidem. Sunt enim dogmata in se valde alta et sublimia, aut veritates morales verbis generalibus et indeterminatis propositae, et quarum ideo extensio, obligationis gradus, et applicatio ad praxim non facile percipiuntur. — b) ex modo autem loquendi augetur difficultas, ratione phraseologiae quae, in libris praesertim veteribus, obscuritatem generat, ob orationes imperfectas, hebraicas locutiones, et nonnumquam ob verba alludentia ad mores et usus hodie non satis compertos.

Nihil autem ad vincendas praefatas difficultates proficeret invocare Spiritus sancti illuminationem aut supernaturalem gustum. Quis enim non videt tale adjutorium prorsus gratuito asseri, neque ejus praesentiam tuto discerni unquam posse; unde fit, defectu regulae certae et obviae, qua verus Dei interventus a putativo discernatur, omnibus deliriis et hallucinationibus aperiri viam? Et revera nonne illi qui de hoc supernaturali auxilio gloriantur, in iisdem explicandis textibus, quotidie magis ac magis dissentiant?

Necessarium est 6° ut quisquis, ineunte rationis

aetate, faciliter et absque mora, sibi ex Scripturis certum faciat fidei symbolum, quo possit vitam suam ad finem supernaturalem ordinare. Atqui, nedum id sit possibile, potius e contra vitari non potest quin puer in positivo dubio versetur circa praecipua religionis mysteria, donec et cognoverit Libros inspiratos, et eos attente perlegerit, et ex eis veritates fundamentales deduxerit.

Necessarium est 7° ut ope solius Scripturae, dirimantur controversiae omnes quae circa ejus sensum, saltem in rebus majoris momenti, quotidie insurgunt. Sed illud etiam est impossibile. Scriptura enim est judex mortuus qui semetipsum non explicat, interroganti non respondet, adversus eum male interpretantes non reclamant, neque pronuntiat inter litigantes. Itaque, velle omnia dissidia ad hujusmodi tribunal submittere ut componantur, ejusdem esset insaniae ac, in societate civili, ad solum codicem legum appellare, pro dubiis circa ejus sensum solvendis, et pro litibus inter privatos dirimendis.

Sic igitur respondendum ad ea quae opponuntur n. 131.

134. *Ad 1.* Magna est inter Synagogam et Ecclesiam disparitas. Revelatio mosaica uni tantum populo, et quidem transitorie data est; paucis constabat dogmatibus religioni naturali additis; et eorum conservationi sufficienter provisum est: 1° per innumeras caeremonias, et multiplicia festa, quae gentem hebraicam ab aliarum commercio sejungebant, et ipsius memoriae veritates religiosas incessanter revocabant; 2° per quotidianas patrumfamilias et Levitarum instructiones; 3° per missionem extraordinariam

Prophetarum dono inspirationis pollentium. Sed, ut patet, alterius omnino conditionis est revelatio christiana. Caeterum, non constat inter eruditos an defuerit apud Judaeos magisterium infallibile.

135. *Ad 2.* Nulla paritas inter necessitatem unicuique, etiam juxta nos, incumbentem interpretandi Ecclesiae definitiones, et eam quam inducunt Protestantes interpretandi Scripturas. Cum enim Ecclesia sit auctoritas semper vivens et loquens, semper potest, inter varias suorum decretorum explicationes, declarare quae sit vera et quae falsa, et, si opus sit, clarioribus verbis elucidare sensum suum. Unde, quamvis rationis privatae exercitium ibidem interveniat, id facit, non dogmatizando, non judicando, sed dicta humiliter audiendo et reverenter suscipiendo, atque omni tempore se exhibendo paratam corrigendi proprios conceptus, quoties eos erroneos Ecclesia jadicaverit. Qui rationis privatae interventus multum discrepat ab eo, juxta quem homo individuus ipse de Scripturarum sensu judicaret, quin ab ulla auctoritate visibili corripereetur.

136. *Ad 3.* Definitiones Ecclesiae propter Spiritus sancti assistentiam, verbum divinum objective continent; et ideo iis assentiri est Deo dignum, hominibusque utile ac necessarium. At definitiones doctrinales quas homo privatus, juxta Protestantes, profert interpretando Scripturas, minime probantur semper objective continere verbum Dei; et ideo illas assumere tanquam fidei regulam non est licitum nec expediens.

137. *Ad 4.* Lectio ac studium Scripturae sacrae, ea mente ut de ejus sensu ratio individua decretorie judicet, est quid maximam sapiens praesumptionem

ac periculosissimum, et talis est mens Protestantium. Catholicis autem minime interdicitur legere Scripturas, ut Christi doctrinam magis calleant, efficacius propugnent, et ut verbum divinum devotius meditentur, modo in hujusmodi lectione et studio, a directione Ecclesiae infallibiliter docentis nunquam se subtrahant. Quinimo, si quis certo comperiat in Libris sacris veritatem nondum ab Ecclesia definitam, non poterit eam, absque gravi infidelitatis peccato, negare aut in dubium revocare.

QUAESTIO IV^a

Utrum ex institutione magisterii infallibilis, jure concludatur Ecclesiae Romanae divinitas?

138. *Resp.* Videri potest quod non.

Etenim magisterium infallibile collatum a Christo collegio apostolico, perseverare debuit in corpore episcoporum. At corpus episcoporum non coaretatur intra limites Ecclesiae Romanae, sed complectitur etiam episcopos Anglicanos et Graecos. Ergo sententia doctrinalis, ut vim legis habeat, proferri debet nomine trium communionum: Romanae, scilicet, Anglicanae et Graecae. Igitur ex institutione praedicti magisterii, non legitime concluditur Ecclesiam Romanam, exclusis omnibus aliis, esse divinam. Quod si rejiciatur validitas ordinationis episcopalis apud Anglicanos, saltem admitti debet apud Graecos, et ideo vera Ecclesia coalescit ex duabus communionibus, Romana et Graeca.

139. *Sed contra dico:* *Apud solam Ecclesiam Romanam reperitur magisterium a Christo institutum.*

Etenim illa Ecclesia, et quidem sola, habet magis-

terium a Christo institutum, quae sola, inter omnes societates christianas, profitetur auctoritatem docentem, vestitam conditionibus requisitis ut finem suum obtineat. Atqui talis est Ecclesia Romana. Omnes siquidem sectae, praeter Ecclesiam Romanam, vel expresse asserunt, dogmatis instar, nullam dari in mundo auctoritatem doctrinalem divinitus institutam extra Scripturae, et ita passim Protestantes; vel hanc agnoscunt auctoritatem, sed in iis conditionibus quae faciunt eam inexercibilem et sine fructu, et tales sunt Graeci schismatici, et, inter Anglicanos, Puseyistae.

Puseyistae docent ex tribus communionibus, Anglicana, Graeca et Romana, efflorescere veram Ecclesiam, et in harum conjunctione reponi supremum magisterium. Unde, si daretur concilium has tres communionem repraesentans, gauderet vera infallibilitate divinitus instituta. Atqui patet hanc supremam magisterii auctoritatem esse vere inexercibilem, ob unius aut alterius partis pertinaciam, neque huic impedimento adesse remedium, cum, juxta adversarios, nihil infallibiliter decerneretur absque partium separatarum consensu, nec ulla possit sua auctoritate privari. Dicendum ergo erit Christum, sapientissimum legislatorem, eo modo auctoritatem docentem statuisset, quo aliquando fieri posset inexercibilis ac sine fructu, quod repugnat.

Graeci schismatici non habent et ipsi auctoritatem docentem vere et fructuose exercibilem. Tenent enim non dari sententiam doctrinalem definitivam, nisi ex consensu utriusque communionis Romanae ac Graecae. Ergo idem recurrit argumentum ac supra. Quinimo, nec in ipsa Graeca communionem dari potest aucto-

ritas docens. Apud Graecos enim numerantur, ut vidimus, duodecim capita ab invicem independentia. Nullus igitur erit episcopus qui caeteros auctoritative et efficaciter possit convocare. Ea est ratio cur Graeci communiter affirmant, in prioribus sex conciliis oecumenicis omnes circa religionem quaestiones agitatae et solutae fuisse, nec novo opus esse concilio; unde practice negant magisterii divini perpetuitatem.

Itaque, vel nulla est in mundo societas habens magisterium divinitus institutum, ac proinde periit Ecclesia Christi; vel Ecclesia Romana est sola Ecclesia quam fundavit Christus.

Sic igitur respondendum ad id quod opponitur n. 138.

140. Validitas ordinationis episcopalis confert eundem radicalem aptitudinem ut ordinatus gaudeat hac jurisdictione, vi cuius, cum aliis episcopis ferat decreta dogmatica irreformabilia; sed non dat jus sic auctoritative docendi, etiam episcopis qui ab Ecclesia vera per schisma aut haeresim separarentur, alioquin, uti diximus, auctoritas docens fieret inexercibilis ac sine fructu.

DISSERTATIO QUINTA

DE DIVINITATE ECCLESIAE ROMANAE NOTARUM
OPE DEMONSTRANDA

141. Illud argumentum sic breviter contrahitur:
Religio catholica, cum sit necessaria ad salutem, his debuit a suo institutore insigniri notis, quibus ab unoquoque facile dignoscatur. Notae illae, sensu ge-